

Arpaïs Du Bois,
nos parents
ambats, 2018

Arpaïs Du Bois, tekenen als nooduitgang

Annelies Vanbelle
Foto's Stany Deceren

Arpaïs Du Bois heeft een gevuld jaar achter de rug. Ze exposeerde niet alleen in het Museum Dr. Guislain en op het Kunstenfestival Watou, maar genoot ook verschillende solotentoonstellingen, zoals in De Garage in Mechelen, waar ze erin slaagde een coherent verhaal op te bouwen, waardoor elk werk op zich aan betekenis won.

Het is immers moeilijk om de werken van Arpaïs Du Bois te zien als op zichzelf staande entiteiten. Elk werk lijkt de aanzet tot het volgende, als je ze allemaal aan elkaar knoopt krijg je een mindmap met verschillende thematische draadjes die met elkaar verbonden zijn. Filosofische vlugschriften zou ik ze durven te noemen, want hoewel sommige critici haar werk enigmatisch vinden of gewag maken van getuigenissen uit het onderbewustzijn, lijken mij de boodschappen die ze geeft veelal glashelder.

Een grote bekommernis om de planeet spreekt er uit haar woorden die in potlood haar tekeningen doorkrassen. Achter één gebalde zin schuilt vaak een hele wijsgerige gedachtegang. Waar Arpaïs Du Bois vijftientig jaar geleden startte met zeer intiem, hoogstpersoonlijk werk, is dit nu opgerekt tot meer universele thema's zoals milieu, overbevolking, overprikkeling en sociale vraagstukken zoals de vluchtelingenproblematiek. Du Bois: "Ik zocht een systeem om de buitenwereld een functie te laten vervullen in mijn werk. Hoe houden we ons staande in een wereld vol impulsen en storende factoren, is mijn centrale vraag. Hoe verwerf je een plaats in die veelheid die juist voelt voor jezelf en voor anderen? Hoe neem je die plaats in zonder zelf een storende factor te zijn? Dat is een stevige en slopende evenwichtsoefening."

Terwijl we ons 's avonds in onze sofa nestelen zijn we ook belastend voor de planeet, alleen al door bijvoorbeeld onze kachel aan te steken. Gewoon alleen al hier zijn als mens, betekent dat je een impact hebt. Dat besef is zo verpletterend, dat je het niet de hele tijd recht in de ogen kunt kijken. Het is die heerlijke, gefingeerde onwetendheid waar we ons allemaal graag in wentelen. Du Bois: "We kruipen in onze cocon terwijl we ons donders goed bewust zijn van wat er allemaal fout loopt. Ik pleit zelf ook schuldig."

Arpaïs Du Bois, tout en
géométrisant, 2018

In die zin kun je haar werk zien als een aanklacht tegen wat misgaat maar ook als een apologie. Door in de stroom van haar tekenen alles op te nemen wat om haar heen vloekt en wringt, hoopt ze een beetje van dat schuldgevoel in te lossen met kunst. Het is het kleine verweer van de kunstenaar, die het gevoel heeft boete te moeten doen voor zijn zonden maar ook voor die van alle anderen.

Wat in de kunstcritiek vaak vergeten wordt – en ik maakte bijna dezelfde fout – is simpelweg zeggen hoe mooi het werk van deze of gene kunstenaar is.

Want dat is het werk van Arpaïs Du Bois ook: gewoon heel erg mooi. Ze werkt van klein – schetsboekjes-formaat – tot werken van 150x120 centimeter, dus behoorlijk groot, maar altijd op papier. “Ik leg mijn werken op de grond”, zegt ze, “en ze zijn zo groot als ik met mijn armen kan reiken. Dat ik ze niet verticaal ophang om te beschilderen heeft te maken met het vermijden van druppelen. Ik gebruik namelijk vaak waterverf. Maar tekenen is voor mij mentaal ook iets wat liggend gebeurt.”

Mogen we hier haar geheim prijsgeven? Hoe ze die hele mooie geïmpresie verkrijgt? “Door op onorthodoxe wijze allerlei media te mengen”, bekent ze. Allerlei tinten bistre en acryl, Chinese inkt en aquarel, ze vormen laag na laag een heel eigen, gedempt kleurenpalet. Een verrassing is het telkens als ze daar wat van afwijkt en plots een frivolere kleur opdoemt, zoals een felroze, een zeegroen of een heel diep stoutmoedig turkoois. Ze werkt nooit langer dan een dag aan tekening en toch lijkt het alsof haar werk een patine van jaren meedraagt.

Het atelier van Du Bois ligt op een druk kruispunt in Antwerpen, waar ze de hele tijd het geraas van auto's en geroezemoes van mensenstemmen moet tolereren. Vaak lukt dit niet en redt ze zich met oordoppen. Waarom doet iemand die duidelijk hooggevoelig is – sorry voor het modewoord – aan dergelijke zelfkastijding? “Omdat die constante lichte pijniging voor mij ook de voedingsbodem is voor mijn werk”, verklaart ze. Het is een mechanisme dat wij graag geloven, maar toch zouden we benieuwd zijn wat voor werk ze aflevert in een stiltegebied, in een plek waar de natuur overheerst.

Du Bois kiest niet voor de gemakkelijkste weg. Het is het lot dat gevoelige, bewuste mensen beschoren is, als ‘the willing suspension of awareness’ niet meer lukt: rondlopen als een open wonde, een voortdurende hyperalertheid die haast ondraaglijk is. De waarneming wordt rijker, wat vruchtbaar is voor een kunstenaar, maar ook de persoonlijke hinder wordt groter, door de overdaad aan storende prikkels. Dat soort van latent masochisme komt steeds terug in het werk van Du Bois. Zoals ze zich permitteert om haar moedertaal licht te pijnigen in haar werken, ontziet ze ook zichzelf niet.

Arpaïs Du Bois,
partager son jardin, 2018

Schuilt er dan geen verlossing in haar werk? O jawel. Vooreerst is er de zelfrelativering en zelfs de humoristische knipoog in sommige werken. Daarnaast benadrukt ze ook het belang van verbondenheid. Deel mee, sta open, laat binnen, hou niet alles voor jezelf, is haar constante pleidooi. Wie zich kwetsbaar durft op te stellen en zich op een authentieke manier verbindt met anderen, mag rekenen op troost.

Wat als dit alles een beetje faalt? Dan is er nog het concept uit een sleutelwerk uit haar oeuvre: *Sortie de secours abstraite*, of hoe ieder van ons behoefte heeft aan een spreekwoordelijke nooduitgang, een plek waar het goed toeven is, waar alles harmonieus is, waar men kan opladen en rust vindt. Arpaïs Du Bois doet weinig anders dan tekenen, en heeft naar eigen zeggen geen sociaal leven. Zou het kunnen dat dit voor haar de geliefkoosde vluchtweg is? Het atelier als plek van ultieme harmonie, waar alle tegenstemmen verstommen en de kunstenaar alleen heerst over zijn eigen tere wereld.

“De waarneming wordt rijker, wat vruchtbaar is voor een kunstenaar, maar ook de persoonlijke hinder wordt groter, door de overdaad aan storende prikkels. Dat soort van latent masochisme komt steeds terug in het werk van Du Bois.”

Arpaïs Du Bois,
problème et fune
fair malade, 2018